

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині

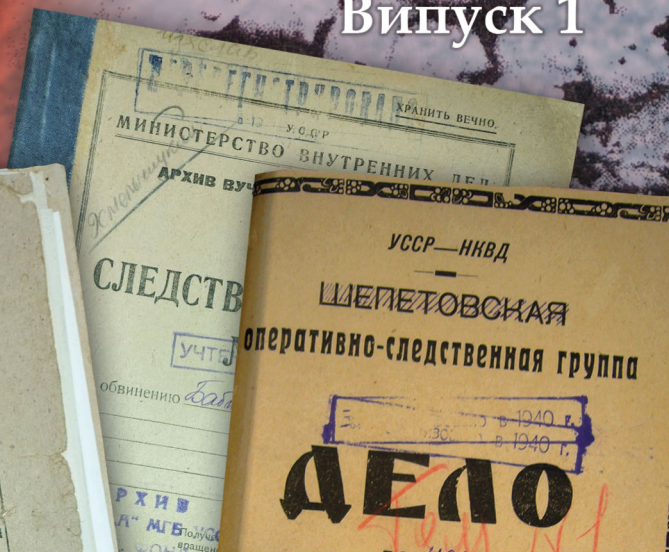
(1920 – 1950-ті рр.)

за матеріалами
архівно-слідчих справ
Хмельницької області

Дослідницький
проект

Випуск 1

**ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині
(1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт**

УДК 316.4.063.7:316.485.26(477.43) «1920/1950»

Рекомендовано до друку вченою радою
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол № 11 від 29 жовтня 2024 р.)

Рецензенти:

Адамський В. Р. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Скрипник А. Ю. – доктор історичних наук, професор кафедри інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук, НРЗВО Кам'янець-Подільський державний інститут.

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт / [В. Островий (автор ідеї та кер. проєкту, гол. ред.), Н. Година, Т. Куйдан, Х. П'явчук, І. Бондарчук]. Хмельницький: ХГПА, 2024. Випуск 1. 115 с.; іл.

В оформленні обкладинки використано фото архівно-слідчих справ з фондів Державного архіву Хмельницької області; фото-копії кістяків жертв епохи «Великого-терору», що перепоховані у м. Хмельницькому, а також символи репресивних органів які підлягають засудженню. Друкується з освітньою метою.

У виданні студентами Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, гуманітарного факультету, спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) III та IV року навчання, проаналізовано зміст архівно-слідчих справ на репресованих мешканців Поділля та Південно-Східної Волині у 1920 – 1950-ті рр. з метою надання історико-правової оцінки процесу та результатам слідства антилюдяної комуно-більшовицької карально-репресивної системи ССРСР.

Результати досліджень будуть корисними для підготовки навчально-методичних матеріалів, посібників та розробки навчальних занять у закладах загальної середньої та вищої освіти.

Видання розраховане на науковців, викладачів, вчителів, студентів, архівістів, усіх, хто цікавиться історією масових репресій в УССР.

© УПОРЯДНИКИ: В. Островий,
Н. Година, Т. Куйдан, Х. П'явчук,
І. Бондарчук 2024

© С. Колісник, художнє
оформлення, 2024.

Зміст

Островий В. Дослідницький проєкт кафедри суспільних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.) за матеріалами архівно-слідчих справ бібліотечних фондів та архівних зібрань Хмельницької області.....	6
Година Н. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт.....	25
Бондарчук І. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт.....	28
Куйдан Т. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт.....	32
П'явчук Х. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт.....	34
Година Н. «Контрреволюціонер» Яків Спиридонович ПОЛУКРАВЕЦЬ за матеріалами кримінально-слідчих справ Державного архіву Хмельницької області.....	37
Куйдан Т. Зламані долі: історія репресованого українського селянина Сави Петровича БЕРЕЗНЮКА за матеріалами Державного архіву Хмельницької області.....	55
П'явчук Х. Лука Никифорович КЛИМЧУК у жорнах репресій 1930-х рр. за матеріалами Державного архіву Хмельницької області.....	70
<i>Автори.....</i>	85
<i>Список умовних скорочень.....</i>	88
<i>Глосарій.....</i>	89
<i>Джерела та література.....</i>	94
<i>Іменний покажчик.....</i>	103
<i>Географічний покажчик.....</i>	108
<i>Додатки.....</i>	111
SUMMARY.....	114

Христина П'ЯВЧУК

**ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР
політичних репресій на Хмельниччині
(1920 – 1950-ті рр.):
Дослідницький проєкт**

Коли я вперше дізналася про проєкт, то зрозуміла, що це цікаво для мене, особливо тому, що є можливість зануритись у минуле за допомогою не лише підручників, методичних посібників і наукових статей, а безпосередньо історичних першоджерел. З'явилася реальна можливість доторкнутися до справжніх документальних свідків цілої історичної епохи.

Звісно, я розуміла, що це не просто, оскільки в процесі роботи прийдеться зіштовхнутися з різноманітними труднощами. Однак, перспектива дослідження невигаданих життєвих історій конкретних людей взяла гору. Тим більше, мова йшла про викриття масових злочинів більшовицького режиму, особливо у 30-ті рр. ХХ ст.

Репресовані, долю яких ми мали досліджувати – це люди, які жили своїм життям і за особливих обставин стали жертвами кривавого більшовицького режиму. Кожен із них сплатив високу ціну, хто десятками років у таборах, хто депортацією, а хто власним життям. У цій ситуації не було місця справедливості.

Ще більшою несправедливістю, як на мене, є ситуація при якій життєві історії цих людей залишаються на полицях архівів без найменшої надії на суспільний розголос, що є серйозною перепорою на шляху відновлення історичної пам'яті українського народу.

У моїй родині теж були репресовані, зокрема мій прадід. Йому пощастило, і він вижив. Однак, на жаль, мені персонально та моїм рідним нічого невідомо про роки його

заслання. Взагалі, наскільки я зрозуміла, ця тема ніколи рідними не обговорювалася, як табуїрована, в більшості сім'ях українців. Тому, пропозиція ще більше підштовхнула мене до роботи, щоби бути причетною до суспільно-значимої проблеми. Зокрема, зберегти якомога більше інформації про наших предків які зазнали масових репресій та zarazом відновити історичну справедливість.

Окрім того, участь у проєкті дає *можливість*:

- *розширити обізнаність у досліджуваній тематиці, безпосередньо в процесі ознайомлення з джерелами наочно;*
- *навчитись працювати з архівними документами;*
- *шляхом оцифрування, виписок, аналізу і нарешті публікацією результатів долучитися до збереження безцінних історичних джерел;*
- *поширювати інформацію про злочини більшовицького тоталітарного режиму щодо конкретних людей;*
- *оприлюднити маловідомі сторінки нашої історії;*
- *використовувати отриману інформацію на заняттях в школі, в позакласній роботі тощо.*

У ході дослідження стає більш зрозумілим вислів про те, що людина живе рівно стільки, скільки про неї пам'ятають. В контексті просопографії варто зазначити, що даний проєкт дає змогу дізнатись про конкретний історичний період, про діяльність і взаємозв'язки людей, міжособистісні стосунки в контексті епохи.

Моя родина вважає, що те, що я роблю і кожен, хто задіяний у цьому проєкті, є дуже важливим, адже ми безпосередньо відновлюємо та реконструюємо наше складне та маловивчене минуле. В процесі дослідницької роботи ми також зустрічаємо не тільки жертв, які корилися долі, але й тих, хто боровся з антилюдяною советською системою.

Особливо зараз проєкт набуває неудаваної актуальності, оскільки ми знову опинилися перед загрозою масових репресій з боку вже в чергове прибулих в Україну

московських окупантів. Саме зараз перед українським суспільством стоїть завдання зробити усе, щоби «добре» забуте наше драматичне минуле ніколи більше не повторилося. Зрештою, маємо бути свідомі цього.